© Niclas Fohlin · niclasfohlin.se/stodundervisning/faktatextsamtal-i-grupp

VIKINGARNA · TEXT 1 AV 5

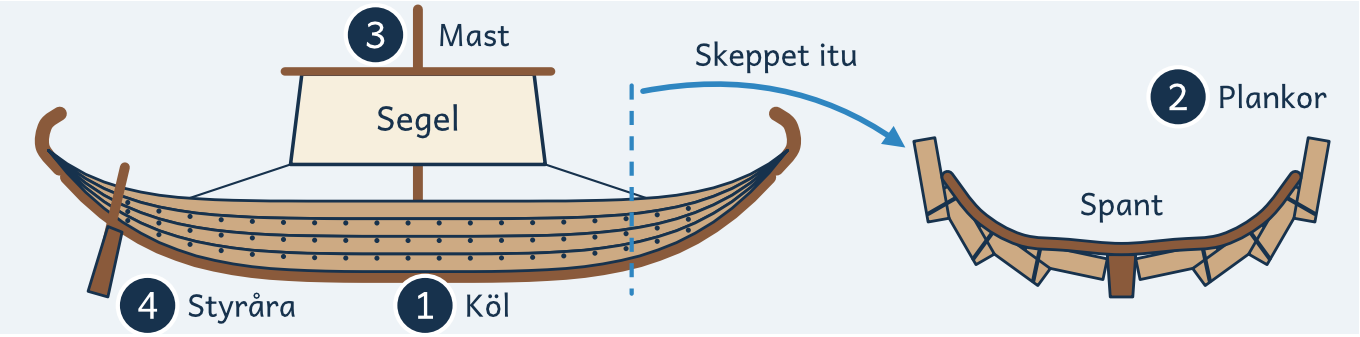
Vikingaskeppet

I Roskildefjorden i Danmark hittade forskare ett vikingaskepp. Det kallas Skuldelev 2. Bara omkring en fjärdedel av skeppet finns kvar. Ändå vet forskarna hur det var byggt. Hur var ett vikingaskepp byggt, och varför klarade det långa resor över havet?

SIFFRAN

60 åror

Så många åror fanns på Skuldelev 2. Det var 30 på varje sida.

Skeppets delar. Siffrorna är avsnittens nummer.

1 Kölen längst ner

Längst ner i skeppet låg **kölen**. Den var en lång och kraftig stock av ek. Kölen gick från skeppets ena ände till den andra, som en ryggrad.

Bygget började med kölen. Resten av skeppet byggdes sedan fast på den. Därför måste kölen vara stark. Den måste också vara smidig och kunna böja sig lite.

Skeppsbyggarna formade kölen med yxor. Yxan var deras viktigaste verktyg.

ORD I TEXTEN

köl
stocken längst ner som skeppet byggs på

2 Plankor som överlappar

Från kölen och uppåt byggdes skeppets sidor av ekplankor. Plankorna lades så att de överlappade varandra en bit, som takpannor på ett tak. Plankorna i skeppets sida kallas bord.

© Niclas Fohlin · niclasfohlin.se/stodundervisning/faktatextsamtal-i-grupp

Plankorna sattes ihop med nitar av järn. Mellan plankorna lade skeppsbyggarna ull med tjära, så att vattnet inte kom in.

Inuti satt spant, ett slags revben av trä. De gjorde skeppet styvt. Plankorna, nitarna och spanten hjälptes åt, och så blev skeppet både lätt och starkt.

3 Masten och seglet

Högt över plankorna hängde också ett stort, fyrkantigt segel. Det satt på masten, en hög stång som stod upp ur skeppet.

Seglet var oftast vävt av lin eller av ull. Ett segel av lin var lätt och starkt. Ett segel av ull var tyngre men kunde tänja sig mer.

Med seglet kunde skeppet ta sig långt över öppet hav. Vinden tröttnade aldrig, men det gjorde roddarna.

4 Årorna och styråran

Kvar blir årorna och styråran. Årorna satt längs skeppets sidor. När vinden saknades, rodde männen skeppet framåt. Skuldelev 2 var ett krigsskepp, byggt för fart. Vikingarna hade också tunga lastskepp för varor. Lastskeppen drevs fram av segel i stället för av åror.

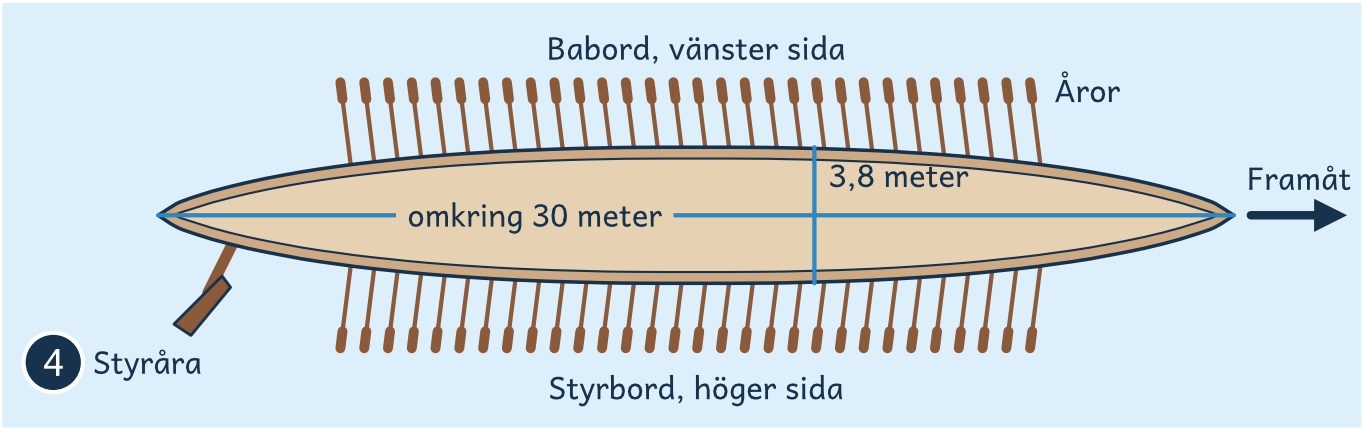
Längst bak på skeppets högra sida satt styråran. Det var en stor åra som skeppet styrdes med. Därför heter höger sida **styrbord**. Det betyder sidan med styråran.

Styrbord är höger sida när du står i skeppet och tittar framåt. Ordet styrbord används på båtar än i dag.

ORD I TEXTEN

styrbord
höger sida på ett skepp, sett framåt

© Niclas Fohlin · niclasfohlin.se/stodundervisning/faktatextsamtal-i-grupp

■ Skeppet uppifrån. Styråran sitter längst bak på höger sida, styrbord. Vänster sida heter babord.

FAKTA

Skuldelev 2 i tal

- **Längd** omkring 30 meter
- **Bredd** 3,8 meter. Skeppet var nästan åtta gånger så långt som det var brett.
- **Besättning** 65 till 70 man
- **Fart** med segel i snitt 11 till 15 kilometer i timmen, och som mest 24 till 31 kilometer i timmen

FÖRDJUPNING

Kopian som seglade till Dublin

Också själva träet berättar något. Ett träd får en ny årsring varje år. Ett bra år blir ringen bred, och ett dåligt år blir den smal. Ekar som växer nära varandra får liknande mönster. Mönstret i Skuldelev 2 liknar mönstret i ekar nära Dublin på Irland. Skeppet byggdes alltså där, omkring år 1042. Det är nästan 1 000 år sedan.

Forskarna ville veta hur skeppet seglade. Därför byggde museet i Roskilde en kopia, Havhingsten. Åren 2007 och 2008 seglade kopian från Roskilde till Dublin och tillbaka. Resan lärde forskarna mer om hur skeppet klarade öppet hav.

© Niclas Fohlin · niclasfohlin.se/stodundervisning/faktatextsamtal-i-grupp

Visste du att ...

omkring 37 meter långt var Roskilde 6, det längsta vikingaskepp som har hittats. Troligen satt 78 man vid årorna. Hur många klasser som din skulle det behövas?

Läs mer

→ SO-rummet har en text för mellanstadiet om vikingarnas skepp och sjömän. so-rummet.se

→ För årskurs 4–6 har UR ett program på en kvart om vikingabåten. urplay.se

→ Vikingaskeppsmuseet i Roskilde visar Havhingsten, kopian som seglade till Dublin. Sidan är på danska, men bilderna går att titta på. vikingeskibsmuseet.dk